

K ü l ö n f é l é k .

(Kon.) **A douglasfenyő** egyike azon külföldi fánemeknek, melyek első sorban hivatvák arra, hogy idővel a mi erdeinkben is az őket megillető helyet elfoglalják. Hazája Észak-Amerikának északnyugoti része, ma már azonban Észak-Németországban is igen szép erdősitéseket találni belőle oly helyeken, melyeknek hűvös éghajlata és nedves légköre tenyészeti viszonyainak megfelel. A douglasfenyő szép egyenes és hibátlan növése méltó bámulat tárgya s nagyobb mérvű telepítését eddig csupán egy körülmény gátolta, hogy t. i., általános hiedelem szerint az óvilágban nőtt legidősebb és legerősebb példányain sem termett csirázóképes mag s azt mindenkor hazájából kellett nagy költséggel beszerezni.

A douglasfenyő meghonosítása iránt érdeklődő szakközönség örömeire azonban a legujabb időben az lett megfigyelve, hogy a douglasfenyő Európában is terem, még pedig nem csupán kivételképen, jó magot.

Igy — Fake szerint — van Bréma környékén is egy *Abies Douglasii*, mely alatt már több év óta találni önbe-tődés folytán keletkezett csemetéket; igaz ugyan, hogy a tobozokban tartalmazott magnak túlnyomó része léha, a mit különben a tökéletlen megtermékenyítésnek lehet tulajdonítani.

A wörlitzi herczegi kertben szintén van egy körülbelül harmincz éves douglasfenyő, a mely már néhány év óta rendszeren terem jó magot.

(„Jahres-Bericht ü. d. L. u. F. d. F.“)

(I.) **Hol van helye a tarvágásnak és hol a szálalónak?**

Bohdanecky szerint a tarvágás ott van helyén, a hol elegendő munkaerő áll rendelkezésre. Gyér népességű vidékre a szálaló gazdaság való. Ültetések, áterdölések ily vidéken nem fogana-tosíthatók. A termés eredménye is a szálalás mellett szől.

Worlik vidékén a hajdanta gyengén áterdült, most mintegy 90 éves állami erdők átlagos fatermése a vágatási korban hektáronként 180 tm.; míg a most mintegy 60—100 éves szálalás alatt állóké 400 tm.-nél több. Ez annál fontosabb, mert az egyenlőtlen kóru erdő kevesebb munkát igényel, s termése főrészt a természet szüleménye.

(F. A.) **A törzsek köbtartalma** közép átmérővel számítva — az eddigi nézetektől eltérőleg — kisebb a tényleges köbtartalomnál, s a különbség dr. Walther főerdész kísérletei szerint $8.6 - 2.3^0/0$ között ingadozik.

Ujabban dr. Schwappach 50 drb 50—70 éves luczfenyőfa köbtartalmát számítván ki, a középátmérő szerint való köbözés $12.65 m^3$, míg a szakaszonként való köbözés $13.02 m^3$ tehát mintegy $3.8^0/0$ -al többet eredményezett. („Zeitschrift für Forst und Jagdwesen.“)

(F. A.) **A dugasztölgy (Quercus suber L.)** nagyobb kiterjedésben ez időszert csak Algirban, Francia- és Spanyolországban fordul elő; Algirban mely ezen tölgyesekben leggazdagabb, összesen 249.380 hektár területet foglal el. Ezen erdőségekben 1886. évben összesen 4,350.000 kg dugasz termeltetett 5,000.000 frank értékben.

Ujabban Oroszországban tervezik ezen tölgyfaj megtelepítését, miután egyes helyeken annak tenyésztése kétségtelen sikert ígér. Figyelemreméltó, hogy ezen tölgyfajnak a Tiflisi botanikus kertben lévő 15 éves példányai 1874-ik évben a — 12.3^0 R s 1883. évben pedig a — 19.2^0 R hideget sem sinylették meg.

Megemlítjük, hogy nálunk az osztrák-magyar államvasut társulat bánáti uradalmában tettek ezzel a tölgygyel kísérleteket. („Oest. Forst-Z.“)

(Kon.) **A növények megfagyását** a geisenheimi kísérleti állomás igazgatója az általa véghezvitt kísérletek alapján úgy

magyarázza, hogy a növényekben tényleg jégképződésnek kell létrejönni s nem a gyors olvadás, hanem a jég képződéséhez szükséges viznek a sejtekből való kiválasztása okozza a növények halálát. Minthogy pedig némely növényrészek, nevezetesen a fiatal hajtások és levelek a fagy következtében tönk्रे is mennek, nagy jelentőségű a hőmérsék azon fokának ismerete, mely mellett a növényrészek már megfagynak, ez pedig nem a tulajdonképeni fagypon, hanem az ugynevezett túlkehülési pont (Überkältungspunk.) A legtöbb lomblevélnél ezen túlkehülési pont -4 foknak találtatott; a fiatal szőlőleveleknél pedig -3^0 és -4^0 között van. A szőlőlevelek tehát meg nem fagyhatnak s ennélfogva el sem fagyhatnak, a mig hőmérsékük nem száll -3.5^0 alá s ép ugy sok más növény levelei sem. Hogy mégis a növények az említett magasabb hőmérséknel is megfagynak, ez onnan magyarázható, hogy a levelek nagy mennyiségű hőt sugároznak ki és ennek következtében a lég-hőmérséknel alacsonyabb fokig lehülnek. („J. B. über L. u. F. d. Forstwissenschaft.“)

(Kon.) **Coraebus bifasciatus.** Ez a nálunk még ritka bogár-faj az „Erdészeti Lapok“ 1885-iki évfolyamának XII. füzetében igen alaposan és részletesen volt ugyan tárgyalva Paszlavszky József tanár ur által, ujat tehát már nem igen lehetne róla írni, mindazonáltal még sem tartjuk fölöslegesnek az „Oesterr. Forstzeitung“ f. évi 6. számának ide vonatkozó cikkét már azért is reprodukálni, mert Paszlavszky ur nézetivel mindenben megegyez s így az egymástól teljesen függetlenül eszközölt két rendbeli meghatározás egybehangzó eredménye biztos adatokat szolgáltat ez eddig ritkának tartott és alig ösmert ellenségünk kártékony működéséről.

A neumarkti sarjerdőkben már évek óta észleltek egy különös kárt, mely abban nyilvánult, hogy a vágható koru sarjak csúcshajtásai elszáradtak. Bár a fa technikai használ-

hatóságára ezen körülmény befolyással egyáltalában nincsen, a mennyiben ott az egész fahozam tűzifa alakjában szokott értékesítettetni, mindamellettnem megvetendő értéket képvisel a növedékveszteség, mely a kár nagyobb terjedelménél okvetlenül beáll.

Az erdőbirtokosok körében a kár eredetére nézve különböző véleményben voltak; egyesek azt a talaj silányságának, mások ismét a késői fagyoknak tulajdonították és voltak olyanok is, kik azt a lombszedésnél követni szokott azon eljárásra vezették vissza, midőn a lomb szedése czéljából a galyak meghajlittatnak s ekkor rendesen a kéreg is megsérül, a minek az a következménye, hogy a hajtás elszárad.

A tett megfigyelések azonban minden kétséget kizárólag beigazolták, hogy rovarkár esete forog fenn; mert az elszáradt csúcshajtások kérgének eltávolítása után azon a helyen, hol a száradás végződött, egy az ág körül vízszintes síkban rágott menet tűnt elő, mely a cambiumréteget köröskörül megszakítva, a tápnedvek emelkedését gátolta.

Henschl Gusztáv tanár, kinek a rovar meghatározása czéljából néhány ilyen galy megküldetett, oda nyilatkozott, hogy a menetek karakterisztikus iránya s azok tojásdad alaku keresztmetszete egy *buprestidának*, a *coraebus bifasciatus*nak a sajátsága s ez a menetekben előtalált rovarok meghatározása után csakugyan be is lett igazolva; ugyanez alkalmommal constatáltatott, hogy a másodrendü rágás egy kis czinczértől, az *anaesthetis testacea* Fabr.-tól származik.

A mint előbb már említve volt, a kár kizárólag a 10—20 éves sarjak csúcshajtásain észlelhető, még pedig ez esetben ugy a kacsánytalan, valamint a kocsányos tölgnél egyaránt. A megtámadott törzsecskéket lombfakadás után már meglehet ismerni, mert a csúcshajtások lombozata májusban már megsárgul; juniusban és juliusban pedig már száradni kezdenek.

A gyűrű alakjában rágott menet alatti törzsrészek változatlanul fejlődnek tovább s lombozatuk minden évben megújul.

A rovar elterjedésére nézve megemlítendő, hogy az mindenütt a hol tölgy van, található; leginkább azonban száraz, sovány talaju és a napnak kitett helyeken. Száraz és forró nyarak nagyon elősegítik a rovar elszaporodását.

(I.) **Az épületfa és fűrészrönkök megbetegedése,** illetve gombák által való megtámadtatása Hartig R. szerint a vágásokban veheti eredetét. Leginkább ki van téve a bajnak közvetlen a földdel érintkező hántott fa. A felületén gyorsan megszáradó fába nem tudnak behatolni a gombasporák. A repedésbe azonban az eső bemossa azokat, s nedves nyáron már künn az erdőn kezdetét veszi a korhadás. Száraz években azonban a spórák nem csirázhatnak, s a fűrész a karajdeszka levágásával eltávolítja a fertőzött részeket. Úsztatás alkalmával azonban a fa teleszivja magát vízzel, minek következménye a fa megcsíkosodása, a mi a korhadás első stádiuma.

(I.) **A házi gomba az erdőben is található** Hartig szerint; a lucz- és erdei fenyő élő fákon azonban leggyakrabban előjő a *Polyporus vaporarius*, a melynek rombolását gyakran a házi gombának tulajdonítják. Ezen gomba a fát, ha elég gyorsan meg nem száradott, igen hamar elkorhasztja.

(Lmk.) **A fagyapot mint alom.** A fagyapot eddig mint töltelékanyag, avagy törékeny tárgyak, valamint a gyümölcs s több efélek csomagolására használtatott, jelenleg azonban mint kitünő alom is mindinkább kiterjedtebb alkalmazást nyer. A fagyapotnak a többi alom felett a következő előnyei vannak: mindenekfelett olcsó s a míg a szalma- és lombalom évekig ellenáll a rothadásnak, a fagyapot a mellett, hogy a nedveséget legtökéletesebben felszivja s a barmok fekhelyét szárazzá teszi, igen könnyen rothad, továbbá az összes almok

között a legmelegebb és legpuhább fekhelyet nyújtja s végül mint könnyű és erősen összesajtolható anyag, kényelmesen szállítható és raktározható.

Egy fagyapotot készítő gép 180 frtba kerül s naponként 300 *kg* gyapotot termel. Egy ürméter fenyőfából 360 *kg* gyapot készíthető. Egy tehén naponként 2, egy ló 3 *kg* fagyapotot szükséget. („Oesterreichische Forst-Zeitung“).

(*Kon.*) **Fabetétmunka-utánzatok (álmozaik.)** Dreyfuss Simon hagenai (Elsass) lakos szabadalmat nyert egy eljárásra, melyel a famozaikat könnyű szerrel és olcsón lehet utánózni. Találmánya abból áll, hogy a kivánt rajz mindenekelőtt fekete vagy kék krétával a fourniron kipontoztatik s azután a contourok az impregnáló folyadékkal, mely 60 rész korom, 100 rész rézgálicz és 30 rész spiritusból áll, gondosan kitöltetnek. Ha a rajz már jól megszáradt, a fournir 20 órán át folytonosan megújuló tiszta vízben mosatik, miáltal a rajz nemcsak rögzítvelesz, de a fournir tulsó oldalán elő is fog tűnni³ azt teljesen áthatja. „Mitth. d. technol. Gew. Museums.“)

(*Lnk.*) **Erdőstatisztikai adatok Franciaországból.** Az „Annuaire des eaux et forêts“ szerint Franciaországban 9,417.237 *ha* erdő és 6.746.800 *ha* legelő, kopár és terméketlen terület van. Az erdőből 1,020.196 *ha* állami tulajdont képez, 1,922.137 *ha* pedig állami felügyelet alatt áll. Az állami erdők kiterjedése volt :

1791-ben	4,704.917 <i>ha</i> ,
1795-ben	2,592.706 „
1820-ban	1,212.566 „
1860-ban	1,068.221 „
1872-ben	998.540 „
1876-ban	982.118 “
1881-ben	997.768 „
1886-ban	1,020.196 „

Az állami erdők gyors apadása után 1876. óta lassu szádorodás észlelhető, a mi annak tulajdonítandó, hogy azon területek, melyek a törvény értelmében beerdősítendők, az állam által megvásároltatnak. Ezen területek 1860-tól 1885-ig 41.511 *ha*-t tettek ki (vételár 5,291.595 frk), 1885-től 1886-ig pedig 15.948 *ha*-ra rugtak (vételár 5,618.705 frk) összesen tehát megvásároltatott 10,910.300 frk vételáron 57.459 *ha* beerdősítendő terület.

Az állami erdők nyers jövedelme 1875-től 1884-ig átlag évenként 32,432.555 frt volt — *ha*-onként 32.4 frt, továbbá

évben	összesen	<i>ha</i> -onként
1860 . . .	52,506.683 frank, . . .	39.8 frank,
1872 . . .	44,657.225 „ . . .	44.7 „
1876 . . .	39,039.632 „ . . .	39.8 „
1881 . . .	29,352.937 „ . . .	29.4 „
1884 . . .	28,224.498 „ . . .	27.9 „

A legutóbbi két év költségvetési eredménye pedig következő :

év,	bevétel,	kiadás,	tiszta jöve-delem
1885	35,640.935 frt	16,353.603 frt	19,287.331 frt
1886	35,605.945 „	16,353.603 „	19,252.342 „

(„Oesterreichische Forst-Zeitung“).

(*Kon.*) **A porosz állam erdőségeinek átnézeti térképe** jelent meg a mult évben Berlinben s a porosz kir. földmivelési miniszterium erdőrendezősegi osztályában készült „a magyar állam erdőségeinek átnézeti térképe“ mintájára. Talán az utóbbinak megjelenése sarkalta német szomszédainkat egy hasonló térkép összeállítására, legalább erre enged következtetni az a körülmény, hogy egészen azonos elvek szerint készült, azzal a különbséggel, hogy a térkép színezése nem a különböző fanemeket, hanem az erdőbirtokok tulajdonjogi minőségét tünteti elő. Az állami erdők ugyanis világos zöld,

a koronauradalmi és hitbizományi erdők haragos zöld, a községi és intézeti erdők karminvörös és a magánerdők szürke színnel vannak jelölve.

Érdekes, hogy a térképnek csak felületes megtekintésénél a viszonyokkal ismerős német szakférfiak hányféle hiányt észleltek rajta. A „Zeitschrift für Forst- und Jagdwesen“ című folyóirat m. é. szeptember havi füzetében Goebel következő megjegyzéseket tesz a térképre:

Ugy az erdő, valamint a politikai beosztás színei tulságosan erősek és rikitók, úgy hogy — eltekintve tarkaságától — a térkép helyenkint olvashatlan.

Az újabban tervezett és nagyrészt már befejezésükhöz is közel álló vasuti vonalak nagy része a térképen nincs berajzolva. Így az 1886. évi ápril 19-ki törvény által engedélyezett 23 vasutvonal közül alig van meg rajta egy-kettő s azonkívül még 6 olyan vasuti vonalat említ, mely a térképből hiányzik.

A főerdési székhelyek közül 6 nincsen és 5 hibásan van megjelölve.

A színnyomat is hibás, mert helyenként az erdő színe $\frac{1}{2}$ mértföldnyi távolságra nyulik idegen területre.

Megjegyezzük még, hogy a 8 szelvényből álló térképen semmiféle táblázatok és adatok az erdők kiterjedésére vonatkozólag nem találhatók.

(I.) Mily súlyt bír el két ló? 8—10 órai napi munkát feltéve, síkfekvésű uton 2 középtermetű ló a szekér súlyát is beleszámítva, elbir puha mezei uton 600 *kg*-ot, veretlen mezei uton 1100 *kg*-ot, vert mezei uton 2250 *kg*-ot, gyepen 3000 *kg*-ot, sáros országuton 3400 *kg*-ot, száraz országuton 3900 *kg*-ot, kövezet után 4200—5500 *kg*-ot, sinpályán 30000 *kg*-ot, szánkón 3300—3900 *kg*-ot.

(F. A.) **A földben alkalmazott fa tartósságának növelésére** igen alkalmas 2 rész kőszén és 1 rész oltott mészből álló keverék, melylyel a fának földalatti részei föld helyett körül tömékeltetnek. („Oest. Först-Z.“)

(I.) **A vad védelmére havas télen** Porosz-Sziléziában igen jó eredménynyel a következő eljárást alkalmazták Mügge főerdész szerint: Minden havazás után az utakon s a merre az megtehető volt, az erdőn keresztül-kasul utakat csináltak hóékek segítségével. Az eke után kézi szánon szárított falombot szállítottak a vadaknak étkül. Az erősebb hideg beálltával burgonyát, makkot és gesztenyét is adtak a vadnak. Csak tavasz felé találtak ezen eljárás után néhány elesett őz borjut.

(I.) **Le kell-e löni a határon tartózkodó vadat.** Schwarzenberg Károly herczeg erre nézve a cseh erdészeti egyesület mult évi közgyűlésén a következőleg nyilatkozott: ha valahol manapság a határ nem jó, mindjárt azzal állanak elő, ott mindent lelövünk, hogy a szomszédnak ne jusson belőle. Azt kérdem már most: kinek a vadját lőjük le? A magunkét és senki másét. Ha azt a keveset lelőjük, a mi a határon van, annak helyébe mindjárt más jó a birtok belsejéből, s így folyton folyvást lődözvén, semmink sem marad. Az ilyen eljárással fel kell hagyni. Hason át bennünket az egyetértés és szünjék meg az irigység, a mely így okoskodik: ha a szomszédom egy darab vadat lő, az kár nekem; azon kell lennem, hogy azt többé ne tehesse, s azért lelövöm a vadat nálam. Mi a következés? Mindakettő lődöz!

(I.) **Melyik rossz szomszéd károsabb a vadászra: a paraszt vagy uri vadász?** Erre Schwarzenberg Károly herczeg a cseh erdészeti egyesület tavalyi közgyűlésén azt mondta, hogy az utóbbi; mert ha uri vadász birtokában van a szomszéd vadász, s az rossz szomszéd, akkor kitanult vadászok kezelik azt, s azok értenek hozzá, miképen kell a vadat elpusztítani; a

parasztok és a társulatoktól nem fél, ha néhány nyúlát avagy őzét ellövik is. Nincs arra elegendő idejük és tudományuk.

Az „Erdő-Őr“ vagy „Az erdészet alapvonalai kérdéseiben és feleletekben“ című könyv negyedik kiadása teljesen elfogyván, tisztelettel felkéretnek azon erdőhivatalok, erdőgondnokságok és szaktársak, kik az erdészeti műszaki segédszolgálatra készülő egyének részére ezen könyvet megszerezni kívánják, hogy annak postautánvétel útján leendő megküldése iránt, az „Országos Erdészeti Egyesület“ titkári hivatalát mielőbb értesíteni sziveskedjenek. A f. évi április hóban megjelenő könyv ára példányonként 3 frt.

„A tölgy és tenyésztése“ című pályanyertes munka már teljesen ki van szedve s legkésőbb egy hét múlva a sajtó alól is ki fog kerülni.

Előfizetések az Országos Erdészeti Egyesület titkári hivatalához intézendők (Budapest, V., Alkotmány-utca 10.) Előfizetési ár az egyesület tagjai részére 2 frt, nem tagok részére pedig 3 frt.

Az „Erdészeti Zsebnaptár“ 1888. évfolyamából még mintegy 80 példány áll rendelkezésre. Megrendelések az Országos Erdészeti Egyesület titkári hivatalához intézendők (Budapest, V., Alkotmány-utca 10.)

Ára az egyesület tagjai részére 1 frt, nem tagok részére 1 frt 50 kr.

„Erdészeti rendeletek tára“ 1887. évi, vagyis VII. évfolyama megjelent és az Országos Erdészeti Egyesület titkári hivatalánál (Budapest, V., Alkotmány-utca 10. sz.) megrendelhető. Ára az egyesület tagjai részére 30 kr, nem tagok részére pedig 60 kr.

Magyarosodunk. Ruprecht Antal erdész és az Orsz. Erdészeti Egyesület rendes tagja „Orosz“-ra változtatta nevét. Éljen!